

УДК 338.46:351.713

ПОДАТКОВЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ: МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ПОЛЬЩІ У ВІТЧИЗНЯНИХ УМОВАХ

І. Р. Безпалько

Українська академія друкарства,
вул. Під Голоском, 19, Львів, 79020, Україна

Доведено потребу розвитку інституту податкового консультування в Україні з орієнтиром інтеграції у європейське співтовариство. Проаналізовано досвід Польщі у формуванні та регулюванні ринку податкового консультування. Попит на послуги податкового консалтингу є результатом змін у польській економіці, членства в Європейському Союзі, посилення конкуренції та складності фінансового середовища. Передумовами успішного формування та розвитку ринку податкового консультування в Польщі визначено чітке регулювання цього ринку відповідним законом, надання відповідних повноважень Національній палаті податкових консультантів щодо контролю за дотриманням етичних норм та обов'язків податковими консультантами, їх професіоналізм та незалежність, що викликає довіру як бізнесу, так і влади. Особливістю податкового консалтингу у Польщі є те, що переважно співпраця платників податків з податковими консультантами виникає на стадії ведення бухгалтерського та податкового обліку, а також інших податкових записів, підготовки податкових декларацій, що дає можливість завоювати довіру клієнтів на початкових стадіях таких відносин. Проаналізовано причини нерозвиненості ринку консультаційних послуг у сфері оподаткування в Україні. Обґрунтовано необхідність державного регулювання ринку податкових консультаційних послуг в Україні на базі закріплення законодавчих норм його функціонування, визначення місця, ролі, прав та обов'язків податкових консультантів у системі податкових правовідносин. Підтверджено прийнятність використання досвіду Польщі у формуванні та подальшому розвитку ринку податкового консультування у вітчизняних умовах.

Ключові слова: *консультаційні послуги, податковий консалтинг, досвід Польщі, податкове законодавство, податкові консультанти, державне регулювання, принципи професійної поведінки, органи регулювання ринку податкового консультування.*

Постановка проблеми. Податкова система як сукупність податків, зібраних у державі в певний момент часу, є невід'ємною частиною фінансової системи держави. Така система охоплює не тільки податки, а й сукупність організаційно-правових форм оподаткування і засад його функціонування. Чим складніша податкова система, тим важче платнику податків здобувати потрібні знання та раціонально їх використовувати в процесі нарахування податкових платежів та їх оптимізації.

Форма оподаткування, податкові пільги, винятки і правила сплати податків істотно впливають на поведінку платників податків. У таких ситуаціях корисним для платників податків є податковий консультант, який в межах закону надає кваліфіковану допомогу щодо застосування норм податкового законодавства та оптимізації податкових платежів.

В основі податкового консалтингу є категорія «податок», що з огляду на її фінансову, економічну та правову суть істотно впливає на макро- і мікроекономічні процеси.

Податкове право є досить складною галуззю українського права. Неоднозначність підходів законодавця створює практичні проблеми у сфері оподаткування, неточність формулювання норм податкового права призводить до неоднозначного трактування податкового законодавства органами контролю та платниками податків. Зростає кількість судових розглядів спірних питань та протиріч, пов'язаних із нарахуванням та сплатою податків.

Ефективному розв'язанню цих завдань може сприяти тісна співпраця фінансових служб підприємницьких структур, а також нерідко і фізичних осіб — платників податків з професійними податковими консультантами, здатними, користуючись своїми знаннями та досвідом, знайти оптимальне рішення в кожній ситуації.

Відсутність чітких законодавчих норм та попереднього досвіду надання такого виду послуг зумовлюють складність функціонування ринку податкового консультування в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Враховуючи належність податкового консультування до прикладної сфери, відзначимо, що більшість відповідної вітчизняної літератури та спеціалізованих праць присвячена саме практичним аспектам, залишаючи поза увагою теоретичні.

Основи управлінського консультування, які формують базу для податкового консалтингу, висвітлено у праці Воронкової А. Є. [1]. Зарубіжний досвід організаційно-правового регулювання податкового консультування та можливість його адаптації до вітчизняних умов проаналізувала Смірнова О. М. [2].

Серед польських учених варто відзначити науковця і практика Ірену Собеську, яка здійснила ґрунтовний аналіз ринку податкового консультування в Польщі та визначила основні детермінанти впливу на його подальший розвиток [3].

З російських і зарубіжних учених та спеціалістів-практиків, які працюють над аналізом та узагальненням теоретико-методологічних основ податкового консультування, треба згадати таких дослідників, як Балакін В. В., Грачева М. Є., Демішева Т. О., Іонова О. Ф., Карпасова З. М., Картер Г.-В., Кіріна Л. С., Селезнева Н. М., Сугрובה О. Б., Чернік Д. Г., Буссе Р., Нуккельт Й., Тільдіков А. В.

В Україні інститут податкового консультування перебуває на початковому етапі свого розвитку, а тому вважаємо за доцільне вивчення та можливе запозичення у розумних межах досвіду розвинених країн у побудові ефективного механізму незалежного податкового консультування. Прикладом формування та ефективного розвитку ринку податкового консультування може слугувати позитивний досвід сусідньої Польщі.

Мета статті — дослідження досвіду Польщі у формуванні та регулюванні ринку податкового консультування й окреслення рекомендацій щодо розбудови та організаційно-правового регулювання та законодавчого закріплення орієнтирів для розвитку вітчизняного ринку консультаційних послуг у сфері оподаткування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інститут податкового консультування працює в Польщі не так давно, проте внаслідок еволюційних змін у соціальній та економічній сферах вже сформував свої стійкі позиції на ринку фінансових послуг. Насамперед це було пов'язано зі зміною польської податкової системи в 90-х рр. XX ст. Податкове консультування стало невід'ємною частиною податкової системи, а створення професії податкового консультанта надало можливість платникам податків послуговуватись кваліфікованими порадами під час виконання своїх податкових обов'язків.

Закон «Про податкове консультування» в Польщі від 5 липня 1996 року набув чинності з 1 січня 1997 року [4], тоді як Національна палата податкових консультантів створена 27 січня 2002 року. Отже, сфера податкового консалтингу Польщі є досить молодою, її головний суб'єкт — якої виступають податкові консультанти. Вони беруть активну участь у функціонуванні податкової системи і дотримуються податкових правил, однаково захищаючи інтереси як платників податків, так і суспільства й держави, підвищуючи таким чином конкурентоспроможність підприємств. Значна частина представників професії податкового консультанта здійснює свою підприємницьку діяльність за власний рахунок, тому вони стикаються з проблемами, які не існували на ринку до цього часу.

Технологічні досягнення, глобалізаційні процеси, членство в Європейському Союзі, складне законодавство, конкуренція і тіньова економіка викликають у суб'єктів податкового консалтингу відчуття незахищеності і тривоги за своє професійне майбутнє. Сьогодні на ринку податкового консалтингу в Польщі відбуваються зміни, що суттєво впливають на майбутнє професії податкового консультанта і його місце у системі господарських взаємовідносин, що спричиняє подальші зміни в напрямі вдосконалення польського законодавства у сфері податкового консультування [3].

Розвиток податкового консультування в Польщі за період 1997–2015 років значно прогресував у всіх його сферах. Враховуючи кількадесятилітню еволюцію, процес становлення податкового консалтингу в Польщі можна розділити на три етапи:

- 1997–2001 рр. — створення списку податкових консультантів і реєстр фізичних та юридичних осіб, уповноважених надавати податкові консультації;
- 2002–2009 рр. — створення структур і функціонування органів Національної палати податкових консультантів та її регіональних органів управління;
- з 2010 року до сьогодні — зміцнення позицій податкового консультування і його популяризація серед громадськості.

Для глибшого розуміння особливостей податкового консультування в Польщі варто детальніше зупинитись на основних суб'єктах цієї сфери — податкових консультантах.

Щоб отримати звання податкового консультанта в Польщі, необхідно мати вищу освіту (зокрема і на рівні бакалавра), скласти державний іспит для податкових консультантів (письмовий та усний), пройти дворічний курс професійної практики (зазвичай відбувається після іспиту). Зазначимо, що державний іспит на отримання звання податкового консультанта в Польщі досить складний, оскільки, як свідчить статистика, успішно його складає лише третина претендентів.

Завдяки таким високим професійним вимогам кожен податковий консультант у Польщі вважається справжнім професіоналом своєї справи, якому довіряють як влада, так і бізнес.

Податкові консультанти в Польщі можуть представляти своїх клієнтів у адмінсуді та податкових інспекціях, засвідчувати копії документів, мають право критикувати представників податкової. При цьому всі ризики, пов'язані з діяльністю податкових консультантів, підлягають обов'язковому страхуванню [5].

Податковий консультант може виконувати свою професійну діяльність як приватний підприємець, партнер у товариствах цивільного права, професійних товариствах чи товариствах з обмеженою відповідальністю (за умови, що всі інші партнери в товаристві також є податковими консультантами) або як працівник юридичних та фізичних осіб, які мають право надавати послуги податкового консультування [4].

У польському законодавстві визначено етичні принципи професійної поведінки податкових консультантів, в яких зазначено, що останні повинні керуватися інтересами своїх клієнтів, виконувати свої обов'язки на засадах гідності, цілісності та порядності. Податковий консультант повинен захищати інтереси свого клієнта, але це не може суперечити чинному законодавству, засадам етики та гідності професії.

Основні принципи професійної діяльності податкового консультанта в Польщі:

- принцип професійної цілісності і незалежності. Податковий консультант здійснює свою професійну діяльність самостійно, в міру своїх знань і волі, чесно, з належною ретельністю. У своїх рішеннях керується тільки законами і правилами професійної етики. Це, своєю чергою, не впливає на зобов'язання, що впливають із трудових відносин;
- принцип безперервного підвищення кваліфікації податкових консультантів. Передусім це стосується осіб, які повертаються до професійної діяльності після перерви, яка тривала понад п'ять років поспіль. Податкові консультанти повинні постійно вдосконалювати свої професійні знання, брати участь у конференціях, симпозіумах, зустрічах, лекціях, курсах електронного навчання, організованих Національною радою податкових консультантів, та інших заходах у галузі податкового права та суміжних галузях;
- принцип професійної таємниці. Податковий консультант зобов'язаний зберігати в таємниці всі факти та матеріали свого клієнта, а також забезпечувати захист такої інформації (як в паперовому вигляді, так і на електронних, магнітних носіях або у вигляді бухгалтерських записів податкових консультантів, незалежно від місця, де вони знаходяться) від руйнування, зміни або

несанкціонованого доступу. Зобов'язання зберігати професійну таємницю не обмежено в часі і продовжується навіть після припинення правовідносин, при яких податковий консультант виконував свої професійні дії. Зобов'язання дотримуватись конфіденційності існує навіть після припинення податковим консультантом своїх професійних обов'язків або видалення зі списку податкових консультантів;

- запобігання конфлікту інтересів між клієнтами;
- запобігання незаконним відносинам між податковими консультантами і представниками державної влади;
- принцип взаємин між податковими консультантами на основі чесної конкуренції, а також між податковими консультантами і регулюючими органами податкового консультування. Наприклад, вважається, що стійка несплата членських внесків є порушенням етики податкових консультантів;
- дисциплінарна відповідальність за порушення правил професійної етики і постанов регіональних органів [6].

Законодавством Польщі також визначено, що податковий консультант не може:

- надавати послуги у випадку, якщо він виступав раніше як співробітник державного органу, суду або суддя;
- використовувати або покладатися на особисті зв'язки у фінансових, державних органах та установах, судах, зокрема для того, щоб отримати замовлення;
- бути членом державної екзаменаційної комісії під час складання іспиту на звання податкового консультанта, а також брати участь у будь-якому виді підготовки та освітніх програмах для складання такого іспиту [4].

Податкові консультанти в Польщі можуть поширювати інформацію про свої послуги, однак така інформація повинна бути об'єктивною, точною і збалансованою, відповідати етичним принципам моральності та гідності професії. Не допускається рекламувати свою діяльність, порівнюючи її з якістю послуг інших податкових консультантів, надавати невиправдані обіцянки або гарантії ефективності виконання послуг, покладатися при цьому на особисті відносини з представниками органів державної влади [6].

Усі податкові консультанти зобов'язані бути членами Національної палати податкових консультантів (НППК) Польщі та їх заносять до відповідного реєстру (список доступний на офіційному сайті НППК), відтоді кожен із них як «податковий консультант» підлягає правовому захисту. На сьогодні реєстр податкових консультантів нараховує 8815 фізичних осіб і 463 юридичні особи, які мають право надавати податкові консультаційні послуги в Польщі.

НППК є професійним органом регулювання на ринку податкового консультування, встановлює професійні етичні норми, обов'язкові для всіх податкових консультантів і контролює їхню професійну діяльність, здійснює видавництво відповідних матеріалів, проводить освітні та навчальні заходи [6].

Органами Національної палати податкових консультантів є:

1) Національний конгрес податкових консультантів — вищий орган НППК Польщі. Такий з'їзд відбувається раз на чотири роки і скликається Національною

радою податкових консультантів. Делегатами Конгресу є податкові консультанти, обрані на загальних зборах регіональних відділень НППК;

2) Національна рада податкових консультантів, яку обирає Конгрес терміном на чотири роки, і вона здійснює керівництво регіональними органами НППК;

3) Національна комісія з аудиту — це орган, що контролює фінансово-господарську діяльність органів Національної палати податкових консультантів;

4) Вищий дисциплінарний суд вивчає дисциплінарні справи податкових консультантів у другій інстанції;

5) Дисциплінарний суд вивчає дисциплінарні справи податкових консультантів у першій інстанції;

6) Дисциплінарний представник контролює виконання обов'язків податковими консультантами щодо дотримання професійної етики відповідно до законодавства. Дисциплінарний представник виступає обвинувачем під час розгляду справ у дисциплінарних судах.

Термін повноважень кожного з перелічених органів відповідає терміну повноважень Національної ради податкових консультантів. Ці органи обирає Національний конгрес податкових консультантів.

7) Регіональні відділення Національної Палати податкових консультантів. Резолюцією Першого національного конгресу податкових консультантів було створено 16 регіональних відділень Національної палати податкових консультантів, забезпечуючи територіальну зону охоплення для виконання своїх завдань. У регіональних відділеннях Національної палати функціонують відділи дисциплінарного суду [6].

Основними завданнями НППК Польщі визначено:

- представлення інтересів членів Палати, а також участь у судових розглядах через уповноважених представників;
- захист професійних інтересів та інтеграція податкових консультантів у різні сфери економіки;
- надання в особливо обґрунтованих випадках допомоги членам Палати;
- контроль за належним виконанням податковими консультантами своїх обов'язків та дотримання ними правил професійної етики;
- професійний розвиток членів Палати;
- співпраця з представниками інших вільних професій;
- подання пропозицій в компетентні органи щодо вдосконалення та роз'яснення податкового законодавства;
- підтримка контактів з міжнародними інституціями та іноземними організаціями, пов'язаними з податковим консультуванням;
- формування іміджу податкового консультанта як особи, професія якої має суспільне значення;
- проведення заходів, спрямованих на формування іміджу НППК Польщі;
- вживання заходів щодо використання новітніх інформаційних технологій та електронних засобів зв'язку в податковому консультуванні.

Фінансові ресурси НППК Польщі формуються за рахунок таких джерел, як членські внески, пожертвування, спадщина, субсидії та дотації, доходи від видав-

ничої діяльності, освітньої та професійної підготовки й інших проектів, доходи від використання майна Палати та активів, які перебувають у її користуванні, доходи від реєстрації податкових консультантів, оплата для покриття витрат на дисциплінарні розгляди на основі остаточних рішень Дисциплінарного Суду або Вищого Дисциплінарного суду, а також будь-які інші платежі, що стягуються Радою у процесі здійснення повноважень, наданих їй Конгресом [6].

Аналізуючи кількість податкових консультантів у розрізі різних воєводств Польщі (табл. 1), можна зробити висновок про зростання конкурентоспроможності цієї професії у більш економічно розвинених регіонах держави.

Варто також зазначити, що останнім часом відбулось омолодження професії податкового консультанта. Якщо раніше (2002–2008 рр.) значну частину представників цієї професії становили особи віком від 30 до 50 років, то в останні роки зростає частка податкових консультантів віком до 30 років — тобто осіб, які мають відповідні знання і чіткі пріоритети у своїй подальшій діяльності [3].

Одним із визначальних чинників розвитку податкового консультування в Польщі є економічне та фінансове становище податкових консультантів. Згідно зі статистичними даними середній дохід податкових консультантів останнім часом становив 3200–3500 євро. Для порівняння, середній дохід у секторі підприємництва за цей період становив 1100–1400 євро [3, 7].

Таблиця 1

Співвідношення кількості податкових консультантів (фізичних осіб та підприємств) із кількістю населення та загальною кількістю підприємств в розрізі окремих воєводств Польщі, %*

№ п/п	Воєводства Польщі	Населення, %	Загальна кількість підприємств, %	Кількість податкових консультантів, %	
				фізичних осіб	підприємств
1	2	3	4	5	6
1	Мазовецьке	13,6	7,0	27,3	38,2
2	Нижньосілезьке	7,6	9,3	8,7	7,4
3	Куявсько-Поморське	5,4	3,4	3,2	2,7
4	Люблінське	5,7	4,2	3,2	1,2
5	Любуське	2,6	4,5	2,1	0,9
6	Лодзинське	6,7	6,8	6,4	1,8
7	Малопольське	8,6	4,5	8,3	9,8
8	Опольське	2,7	6,9	1,7	1,2
9	Підкарпатське	5,5	5,9	2,3	1,8
10	Підляське	3,1	12,1	1,8	1,5
11	Поморське	5,8	4,6	5,0	4,1
12	Свентокшиське	3,3	4,4	1,4	2,1

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6
13	Сілезьке	12,2	6,2	12,5	12,7
14	Великопольське	8,9	7,9	9,8	6,5
15	Вармінсько-Мазурське	3,7	5,9	2,2	0,9
16	Західнопоморське	4,4	6,4	4,3	3,0
Всього		100	100	100	100

*Джерело: укладено автором на основі [6, 7]

Аналіз польського ринку податкового консультування свідчить, що найважливішою причиною відсутності звернень підприємницьких структур до послуг податкових консультантів була відсутність такої необхідності (50,64%), а також труднощі в доступності таких послуг (26,6%). Польські платники податків порівняно з платниками податків інших розвинених країн ЄС менше користуються послугами податкових консультантів. Попри це, статистичні дані свідчать про збільшення кількості справ в адміністративних судах Польщі, коли податкові консультанти виступали як агенти в представленні інтересів своїх клієнтів. Це підтверджує зростання професійної компетенції податкових консультантів, а також щораз більшу потребу бізнесу у таких послугах [3].

Отже, можна зробити висновки щодо зростання потенціалу та зміцнення позицій на ринку послуг професії податкового консультанта в Польщі.

Функціонування ринку податкового консалтингу в Польщі доводить, що в контексті класичних податкових правил податкове консультування сприяє:

- справедливості оподаткування, допомагаючи підприємцям вибрати найкращу форму оподаткування, використовувати податкові пільги, беручи до уваги вигоди або ризики податкової системи;
- стабільності оподаткування завдяки допомозі платникам податків у дотриманні термінів сплати та визначенні податкової бази при сплаті податків;
- зручності оподаткування, інформуючи платників податків про різні можливості оподаткування і водночас допомагаючи у їх виборі;
- зменшенню податкових витрат платників податків на законних підставах.

Аналіз ринку податкового консалтингу у Польщі свідчить, що найбільш ефективний захист платника податків виникає на найнижчому рівні співпраці з податковим консультантом, тобто на стадії ведення бухгалтерського та податкового обліку, а також інших податкових записів, підготовки податкових декларацій.

Виконуючи свою незалежну професійну діяльність на ринковій основі, податкові консультанти в Польщі набули особливого статусу, водночас поширюючи засади професії суспільної довіри. Їхня діяльність базується на професіоналізмі, досвіді і міждисциплінарних навичках, що сприяє подальшому розвитку ринку податкового консультування. Отже, податкові консультанти мають значний економічний потенціал, який підвищує їх конкурентоспроможність на ринку.

Попит на послуги податкового консалтингу є результатом змін у польській економіці, членства в Європейському Союзі, посилення конкуренції та складності фінансового середовища. Їх дія полягає в пошуку нової якості в стратегії фінансового менеджменту. Податкові консультанти, функціонуючи як приватні особи-консультанти та великі консалтингові підприємства, постійно зміцнюють свої позиції на ринку, прагнучи забезпечити комплексність послуг та налагодити співпрацю зі спорідненими професіями суспільної довіри.

Висновки. Підсумовуючи, варто відзначити, що не всі розвинені країни Європи йдуть шляхом чіткої регламентації діяльності податкових консультантів. Відповідні закони сьогодні діють у таких країнах, як Німеччина, Польща, Чехія, Словаччина, Франція та інших. Водночас саморегулювання ринку відбувається, наприклад, у Великобританії, Швейцарії та Бельгії. У цих країнах керівну роль відіграють профільні організації податкових консультантів, які й регулюють діяльність ринкових гравців.

У деяких країнах, наприклад у Чехії та Словаччині, податковими консультантами можуть бути виключно фізичні особи, тоді як у Німеччині таких обмежень немає, однак при цьому близько 70% німецьких податкових консультантів — це фізичні особи.

Ринок податкового консультування в Україні перебуває на початковій стадії формування, проте характеризується певними рисами, що стримують його подальший розвиток. По-перше, в Україні відсутня культура консультування, а консалтинг будь-якого напрямку абсолютно не регламентований. По-друге, об'єднання податкових консультантів (Спілки податкових консультантів України та Палати податкових консультантів України) у нашій державі не мають жодного впливу ні на учасників ринку, ні на владні структури. По-третє, треба відзначити порівняно низький кваліфікаційний рівень вітчизняних спеціалістів. І нарешті, по-четверте, самі українські компанії не звикли довіряти консультантам, віддаючи перевагу власним спеціалістам.

Враховуючи перспективи ринку податкового консультування та зростання попиту на такий вид послуг в умовах ринкової економіки, Україна на шляху подальшої євроінтеграції повинна запозичити польський досвід та якомога швидше ухвалити закон, який регламентував би діяльність вітчизняних податкових консультантів. Проект відповідного закону поданий у 2008 році [8], проте містить ряд теоретично-прикладних та практичних недоліків і потребує вдосконалення відповідно до сучасних вимог ринку.

Отже, найважливішим завданням вітчизняних законотворців є подолання перешкод розвитку ринку податкових консалтингових послуг за допомогою його державного регулювання і чіткого визначення місця та ролі податкових консультантів у їх відносинах з платниками податків і органами контролю. Орієнтиром у формуванні та розбудові ринку податкового консультування в Україні може стати позитивний досвід Польщі.

Напрямами подальших наукових досліджень є оцінювання та аналіз ринку податкового консультування в Україні та за кордоном, вивчення діяльності окремих суб'єктів господарювання — податкових консультантів, а також пропозиції щодо

розвитку ринку податкового консультування в Україні, що сприятиме адаптації та інтеграції вітчизняного законодавства та ринкових правил у європейському співтоваристві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воронкова А. С. Основи управлінського консультування / А. С. Воронкова. — Харків : ІНЖЕК, 2010. — 484 с.
2. Смірнова О. М. Організаційно-правове регулювання податкового консультування: зарубіжний досвід // Науковий вісник Науково-дослідного економічного інституту Міністерства економіки України : збірник наукових праць. — Вип. 7–8 (110–111) : Формування ринкових відносин в Україні. — Київ, 2010. — С.47–52.
3. Irena Sobieska Doradztwo podatkowe: funkcjonowanie i kierunki rozwoju. — Warszawa, 2012. — 288 s.
4. Ustawa od 5.07.1996 r. o doradztwie podatkowym [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20110410213>
5. Офіційний сайт Європейської конфедерації податкових консультантів [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.cfe-eutax.org/about>.
6. Офіційний сайт Національної палати податкових консультантів Польщі [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.bip.kidp.pl>.
7. A.Tarnaва, D.Węclawska, P.Zbierowski. Raport z badania Global Entrepreneurship Monitor — Polska 2014 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://badania.parp.gov.pl/images/badania/2015/GEM_raport_pl.pdf.
8. Проект Закону України від 10.07.2008 №434 «Про податкове консультування» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
9. Шевчук С. Перший всеукраїнський форум податкових консультантів. Орієнтир на Захід [Електронний ресурс]. — 2014. — Режим доступу : http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/1016?view=material.

REFERENCES

1. Voronkova, A. E. (2010), *Osnovy upravlins'koho konsul'tuvannia* [Fundamentals of Management Consulting], INZhEK, Kharkiv, Ukraine. (in Ukrainian)
2. Smirnova, O. M. (2010), *Organizationally and legal adjusting of tax advising: foreign experience. Naukovyj visnyk Naukovo-doslidnoho ekonomichnoho instytutu Ministerstva ekonomiky Ukrainy, vol.7-8 (110-111): Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, pp. 47–52. (in Ukrainian)
3. Sobes'ka, I. (2012). *Podatkove konsul'tuvannia: funksionuvannia i napriamy rozvytku*. Varshava, Poland (in Polish)
4. *Zakon pro podatkove konsul'tuvannia (1996)*, available at: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20110410213> (Accessed 5 February 2016). (in Polish)
5. The official site of Confédération Fiscale Européenne (2016). available at: <http://www.cfe-eutax.org/about> (Accessed 5 February 2016).
6. The official site of National Chamber of Tax Consultants of Poland (2016). Retrieved from: <http://www.bip.kidp.pl> (Accessed 5 February 2016). (in Polish)

7. Tarnava, A. Vetslavs'ka, D. Zbierovs'ki, P. Research Report Global Entrepreneurship Monitor – Poland 2014 (2015), available at: http://badania.parp.gov.pl/images/badania/2015/GEM_raport_pl.pdf. (Accessed 5 February 2016). (in Polish)
8. Proekt Zakonu Ukrainy Pro podatkovu konsul'tuvannia (2008). Retrieved from: <http://rada.gov.ua/> (Accessed 5 February 2016). (in Ukrainian)
9. Shevchuk, S. (2014). The first national forum of tax consultants. Landmark West. Retrieved from: http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/1016?view=material. (Accessed 5 February 2016) (in Ukrainian).

TAX ADVISING: THE POSSIBILITIES OF USING POLISH EXPERIENCE IN THE DOMESTIC CONDITIONS

I. R. Bezpal'ko

*Ukrainian Academy of Printing,
19, Pid Holoskom St., Lviv, 79020, Ukraine
irynews83@i.ua*

In the article the necessity of development of tax advisory institute in Ukraine with reference of its integration into the European community has been determined. The experience of Poland of the formation and regulation of the tax advisory market has been analyzed. The demand for the services of tax advising is a result of changes in the Polish economy, its membership in the European Union, increasing of competition and complexity of the financial environment. There were prerequisites of successful development of market of tax advising in Poland such as definition of regulation of this market by adopting a relevant law, the providing of appropriate authority to the National Chamber of Tax Advisers to control the compliance of ethics and responsibilities of tax advisors, their professionalism and independence, which forms a trust of business and government. The feature of tax advising in Poland is that the cooperation of most taxpayers with tax advisers is formed on the stage of accounting and taxation and other tax records or preparation of tax declarations. It helps customers and tax advisers to create their trusting relationships on the early stages. The reasons of underdeveloped market of consultative services in the field of taxation in Ukraine are analyzed. The necessity of government control of market of tax advising in Ukraine based on consolidation of legislation of its operation, decision of the place, role, rights and duties of tax consultants in the system of tax legal relationships has been founded. The acceptance of using Polish experience of the formation and further development of the tax advising in domestic conditions has been determined.

Keywords: *consultative services, tax advising, experience of Poland, tax legislation, tax consultants, government control, principles of professional conduct, regulators of tax advising.*

Стаття надійшла до редакції 26.02.2016.

Received 26.02.2016.